

V podpoře výměny kotlů musíme pokračovat

Rozhovor s předsedou Rady ČPS, Martinem Slabým

Český plynárenský svaz brzy oslaví 100 let od svého vzniku. Co všechno se od té doby změnilo?

Český plynárenský svaz byl založen v roce 1919 a je jednou z nejstarších institucí podobného druhu v ČR. Historie plynárenství je zde slovná. Už v roce 1931 se Svaz podílel na založení International Gas Union, dnes největší globální organizace spojující plynárenské firmy po celém světě. Druhou velkou významnou kapitolou bylo budování tranzitních plynovodů, které přiváděly ruský plyn do střední Evropy. Naši plynáři stavěli plynovody až do tehdejšího západního Německa. České plynárenství mělo naprosto špičkovou pověst, postavili jsme tehdy vůbec největší plynárenské systémy světa. Po roce 1989 se plynárenství výrazně měnilo, mezi jiným i v souvislosti s evropskou legislativou a oddělením provozovatelů sítí od obchodníků a nastavením tržního prostředí v obchodu s plynem. Dnes můžeme hrdě říci, že obchod s plynem skvěle funguje. V mnoha aspektech je u nás konkurence větší než v případě jiných trhů. Nezávislí distributoři a přepravci jsou solidně postavené firmy, které zaměstnávají tisíce lidí, investují a platí nemalé daně. Jejich provoz jsou však s ohledem na přísná bezpečnostní opatření často veřejnosti nepřístupné. I proto oslavíme 20. června sté výročí založení Svazu otevřením hned několika plynárenských zařízení, která se jindy vidět nedají.

Neobáváte se přílišné závislosti na ruském plynu?

Kapacity ostatních plynovodů, které jdou přes Středozemní moře, ať je to ze severní Afriky, tak ze Středního východu, rostou a zásoby zemního plynu v těchto zemích jsou dostatečné. Dokonce se objevují další těžební oblasti jako Kypr nebo Izrael. Dalším diverzifikačním zdrojem je LNG – zkapalněný zemní plyn. Nejde jen o americký plyn, ale i ten, který se už dávno dováží z Kataru. V USA už letos dosáhne zkapalňovací kapacita přes 90 miliard kubíků a má dále růst. Když se podívám na celoevropskou spotřebu, lze uvažovat s dovozem LNG, který pokryje potřebu i více než z jedné čtvrtiny. Na diverzifikaci trhu je plyn opravdu dost.

Jakou roli by měl plyn hrát v dopravě? EU se staví spíše za podporu elektromobility...

Auta na CNG, tedy na stlačený zemní plyn, mám rád. Dobře jezdí, jsou tichá a ekonomická. Když jedu takovým autem, mám pocit, že dělám něco pro životní prostředí, protože emisní výkonnost těch vozů je významně lepší než vozidel na benzín nebo naftu. V Česku máme nyní registrováno asi 23 tisíc aut na stlačený zemní plyn. V evropském kontextu je to celkem

dobré číslo. Přeborníkem v Evropě je ale Itálie, která má registrovaných milion aut na CNG. Kdybychom se tomu dokázali přiblížit, bylo by to skvělé. Jsou to ekologická auta, v podstatě stejně drahá jako vozy se spalovacími motory. Co se týče emisí CO₂, jsou nejméně o 20 procent lepší než moderní klasické vozy. Ale uvědomme si, že v Česku je průměrné stáří vozového parku 14 let a tam je rozdíl v celkových emisích ještě markantnější. Pokud to myslíme se životním prostředím vážně, je masivní nasazení aut na zemní plyn nejrychlejším

a neekonomičtějším způsobem, jak se dostat do nízkoemisní budoucnosti. V případě, že to celé necháme na elektromobilitě, tak nás těch let čeká ještě spousta. Elektromobily jsou drahé, a ještě dlouho budou. V České republice máme 7,9 milionu aut, z toho 5,8 milionu osobních, a ta jezdí na benzín nebo naftu. Jen 23 tisíc aut jezdí na plyn, elektromobilů je absolutní minimum. Vsadit nyní jen na elektromobilitu znamená odkládat ekologické řešení o mnoho let. Co se týče zkapalněného zemního plynu, zkráceně LNG, v příštích letech čekáme solidní rozvoj. V ČR by mělo vyrůst až 14 plnicích stanic, které by zejména sloužily pro zásobování tranzitních koridorů, kde jezdí velké nákladní vozy a dálkové autobusy.

Jaké jsou náklady na provoz vozů na zemní plyn?

Platí, že to vyjde něco přes korunu na kilometr. Se spalovacím motorem se těžko dostanete pod dvě koruny, takže s CNG jezdíte bezmála za polovinu.

Jak vnímáte pozici zemního plynu v energetickém mixu ČR?

Zemní plyn má být podstatnou součástí energetického mixu České republiky a mělo by to tak být i v ostatních evropských zemích. Energetický mix už svým názvem říká, že má vždy jít o kombinaci více způsobů získávání energie. Spolehnout se na jeden nebo dva způsoby je podle mě zásadně špatně. Každý způsob výroby, který nám přinese alespoň pět procent výroby, stojí za to, abychom se jím zabývali. Státní energetická koncepce počítá s podílem plynu na celkové bilanci primárních zdrojů v roce 2040 okolo 22 procent. Pokud nedokážeme ve zrychleném režimu zvládnout výstavbu jaderného zdroje, což v současné nevydává pravděpodobně, dostaneme se do situace, že jednu až dvě paroplynové elektrárny tady budeme potřebovat, abychom řešili výkyvy dodávek energie z obnovitelných zdrojů a postupný útlum uhelných elektráren. Pak bude i podíl plynu významně vyšší. Plyn se rozhodně bude prosazovat v teplárenství, tam je ústup od uhlí neodvratný. Alternativní biomasy prostě u nás tolik není. Růst využití plynu v teplárenství bude kompenzovat mírné snížení spotřeby u drobných zákazníků v důsledku zateplování a výstavby pasivních domů. Roste i význam zemního plynu jako možného způsobu ukládání energie. I když se bateriové systémy stále zlepšují, prakticky fungují na principu, který se nezměnil nejméně 30 let. A jestliže v Česku máme přes dvě miliardy kubíků kapacity v podzemních zásobnících, dokážeme díky plynárenství uložit obrovské množství energie, které do elektrických baterií při současném tempu a stavu vědění nedostaneme ani za 50 let.

Hovoříte o přeměně elektriny na plyn. Jak by to v praxi vypadalo?

Moderní metodou je konverze přebytečného elektrického výkonu z fotovoltaických a větrných elektráren do elektrolýzou vyrobeného vodíku. Následně po jeho svázání s oxidem uhličitým vznikne metan a ten je možné vtlačet do plynárenské sítě a podzemních zásobníků. Plyn

potom lze využít v zimě nebo při nočních propadech výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů. Pilotních projektů takové výroby vodíku a syntetického metanu jsou už teď v Evropě desítky.

Co si myslíte o plánu ministerstva financí zrušit daňové zvýhodnění domovních kotelen?

Je to nekoncepční řešení, které vybočuje z celkového rámce klimaticko-energetických cílů ČR a EU. Plynových kotelen, které jsou v menších bytových domech, je spousta a zdražení kvůli dani lidé pocítí. Zdá se mi, že jsme ničemu nepomohli. Je to neúčinné opatření a neprozíravý vzkaz domácnostem v době, kdy se všude demonstruje za snižování emisí.

Jak hodnotíte kotlíkové dotace? Myslíte, že by tento program měl pokračovat?

Určitě! První dvě vlny se osvědčily, dotace se spotřebovaly řádným a smysluplným způsobem. U třetí vlny očekáváme, že tři miliardy korun, které na ně stát přislíbil, se rozdělí prakticky okamžitě. Tomu napomůže i nově zřízená kotlíková půjčka, která lidem v určitých regionech pomáhá celou věc financovat. Není ale možné, abychom touto třetí vlnou vypořádali všechny žádosti, a zdaleka nedokážeme vyměnit všechny kotle na pevná paliva za jiné. Podle odhadů je v Česku stále 250 až 300 tisíc kotlů na pevná paliva. V roce 2022 budeme muset povinně odpojit všechny kotle první a druhé kvalifikační třídy a bude velká vlna výměny starých uhelných kotlů. Tu by měl rozumně uvažující stát využít k tomu, aby se nevyměňovaly za jiné uhelné kotle. I přes očekávaný úspěch třetí vlny bude třeba i v budoucnu v podpoře výměny uhelných kotlů pokračovat.

Zdroj: Anopress IT, www.pravo.novinky.cz, 19.06.2019